

Ehitusseadustiku ja planeerimisseaduse rakendamise seaduse, keskkonnatasude seaduse ning planeerimisseaduse muutmise seaduse (taastuenergia kasutuselevõtu kiirendamine) eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Eelnõukohase seadusega kavandatakse muuta ehitusseadustiku ja planeerimisseaduse rakendamise seadust, keskkonnatasude seadust ning planeerimisseadust. Muudatused käsitlevad sätteid, mille eesmärk on soodustada erinevate meetmete kaudu taastuenergia kasutuselevõttu.

Ehitusseadustiku ja planeerimisseaduse rakendamise seaduse (EhSRS) muudatus on seotud kõnesolevas eelnõus kavandatud planeerimisseaduse muudatustega. Muudatusega reguleeritakse riigi eriplaneeringu menetluse muudatuste rakendumist pooleliolevatele menetlustele. Muudatus mõjutab peamiselt riigi eriplaneeringu koostamise korraldajaid.

Keskkonnatasude seaduse (KeTS) kavandatud muudatused on seotud tuuleenergiast elektrienergia tootmise tasuga. Muudatused on valdavalt seotud praktiliste probleemide lahendamise ja suurendavate õigusselgust. Üldiselt on muudatused tehnilised. Tuuleelektrijaama ehitamise ja elektrienergia tootmise perioodi tasustamisega seoses muudetakse ka tasustamise perioodi algust ning lisatakse uue tasumääraga vahemaksuperiood. Peamiselt mõjutavad muudatused tuuleenergiast elektrienergia tootmisega tegelevad ettevõtjaid ja tuuleenergiast elektrienergia tootmise ala kohalike omavalitsuste üksusi (edaspidi ka *KOV*).

Tuuleenergiast elektrienergia tootmise tasu jõustus 2023. aasta 1. juulil. Selle lühikese tasu rakendamise perioodi ajal on ilmnunud, et 10protsendise tasumääraga periood, mis ulatub praegu ehitamisest kuni kasutusloa andmiseni, võib olla põhjendamatult pikk. Kasutusloa väljastamine võib võtta aega kuni kaks aastat tuuleelektrijaama valmimisest. Samal ajal võib tuuleelektrijaam toota tuuleenergiast elektrienergiat täies võimsuses. Maismaa tuuleelektrijaamadele annab kasutusloa KOV. Kasutusloa andmise aluseks on tuuleelektrijaama nõuetele vastavus. Tuuleelektrijaama nõuetekohasuse kinnitab võrguettevõtja maksimaalselt kaheaastase katseperioodi jooksul. Seetõttu ei pruugi kehtiv seadus ja tasustamise süsteem kajastada tegelikku olukorda ega häiringut õiglaselt hüvitada.

Planeerimisseaduse (PlanS) kavandatud muudatused on seotud õigusnormidega, mis reguleerivad riigi eriplaneeringu ja kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu menetlust. Muudatustega täpsustatakse seniseid õigusnorme, tagatakse menetlusnormide õigusselgus ja hõlbustatakse planeerimismenetluse läbiviimist. Peamiselt mõjutavad muudatused riigi ja kohaliku omavalitsuse eriplaneeringute koostamise korraldajaid.

1.2. Eelnõu ettevalmistajad

Eelnõu keskkonnatasude seaduse muutmist puudutava osa valmistasid ette Kliimaministeeriumi keskkonnakorralduse ja kiirguse osakonna nõunikud Kerli Ojakivi (teenistussuhe lõppenud) ja Aivi Aolaid-Aas (tel 626 0743, e-post aivi.aolaid-aas@kliimaministeerium.ee) ning energeetikaosakonna nõunik Regina Hermandi (tel 625 6479, e-post regina.hermandi@kliimaministeerium.ee).

Eelnõu ruumilist planeerimist puudutava osa valmistasid ette Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi ruumilise planeerimise osakonna juhataja Heddy Klasen (tel 5561 7718, e-post heddy.klasen@agri.ee) ning valdkonnajuhid Külli Siim (tel 5817 0529, e-post kylli.siim@agri.ee) ja Kadi-Kaisa Kaljuveer (tel 5850 5436, e-post kadi-kaisa.kaljuveer@agri.ee). Eelnõu õiguseksperdiisi tegi Kliimaministeeriumi õigussosakonna nõunik Annemari Vene (tel 626 2824, e-post annemari.vene@kliimaministeerium.ee). Eelnõu ja seletuskirja keeleteoimetas Justiitsministeeriumi õiguspoliitika osakonna õigusloome korralduse talituse toimetaja Merike Koppel (tel 5856 9469, e-post merike.koppel@just.ee).

1.3. Märkused

Eelnõu ei ole seotud ühegi muu menetluses oleva eelnõuga.

Eelnõukohase seadusega muudetakse KeTSi 2024. aasta 1. juulil jõustunud redaktsiooni (05.01.2024, 3), EhSRSi 2023. aasta 1. juulil jõustunud redaktsiooni (30.06.2023, 4) ja PlanSi 2023. aasta 1. juulil jõustunud redaktsiooni (30.06.2023, 57).

Eelnõu seadusena vastuvõtmiseks on vajalik Riigikogu poolthääle enamus.

Seaduseelnõule ja seletuskirjale ei eelnenud väljatöötamiskavatsust, kuna seaduseelnõu seadusena rakendamisega ei kaasne olulist õiguslikku muudatust või muud olulist mõju (Vabariigi Valitsuse 22. novembri 2011. a määruse nr 180 „Hea õigusloome ja normitehnika eeskiri“ § 1 lõike 2 punkt 5), sest muudatused on valdavalt tehnilised või täpsustavad.

Ehitusseadustiku ja planeerimisseaduse rakendamise seaduse ning planeerimisseaduse muudatused toetavad ja täpsustavad nimetatud seadustesse elektrituru seaduse ja teiste seaduste muutmise seadusega (07.03.2023, 21) tehtud muudatusi, mille eesmärk oli samuti kiirendada planeerimismenetluse tõhustamise kaudu taastuvenergia kasutuselevõttu. Seetõttu on tegemist põhjendatud kiireloomulise muudatuste paketiga (Vabariigi Valitsuse 22. novembri 2011. a määruse nr 180 „Hea õigusloome ja normitehnika eeskiri“ § 1 lõike 2 punkt 1).

2. Eelnõu eesmärk

Ehitusseadustiku ja planeerimisseaduse rakendamise seaduse muutmise eesmärk on reguleerida eelnõukohaste PlanSi muudatuste rakendumist pooleliolevatele riigi eriplaneeringute menetlusele.

KeTSi muudatuste eesmärk on täpsustada tuuleenergiast elektrienergia tootmise tasu maksmise sätteid, et tagada õigusselgus ning tasu õiglases määras maksmine ja jaotamine elanikele ning anda KOVidele suurem paindlikkus tasu maksmise üksikasjade üle otsustamisel.

Selleks täpsustatakse tuuleenergiast elektrienergia tootmise tasu maksmise algust, milleks on tuuleelektrijaama ehitamise ja tuuleenergiast elektrienergia tootmise alustamise aeg. Tuuleenergiast elektrienergia tootmise tasule kehtestatakse vahemaksuperiood.

Vahemaksuperiood on ajavahemik, mil tuuleelektrijaam juba toodab tuuleenergiast elektrienergiat, kuid tuuleelektrijaamal ei ole veel kasutusluba. Uue tasuperioodi jooksul makstakse tasu 70% tuuleenergiast elektrienergia tootmise tasust.

Muudatustega täpsustatakse KOVi poolt elanikele makstava tasu sätteid, arvestades praktikas tekkinud küsimusi. Eelnõukohase seadusega seotakse KOVi määra (KeTSi § 21³ lõige 2) kehtestamine lahti eelarveaasta algusest. Edaspidi jõustub KOVi määr kuus kuud pärast vastuvõtmist. Muudatustega täpsustatakse ka elukohaga seotud tuuleenergiast elektrienergia tootmise tasu maksmise aluseid.

Planeerimisseaduse muudatuste eesmärk on hõlbustada riigi eriplaneeringute ja tuuleparki kavandavate kohaliku omavalitsuse eriplaneeringute menetlemist ning tagada selle protsessi õigusselgus.

Selleks täpsustatakse kehtivaid riigi eriplaneeringu ja tuuleparki kavandava kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu koostamise rahastamise üleandmise sätteid ning riigi eriplaneeringu ja kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu koostamise menetlusnorme. Samuti muudetakse riigi eriplaneeringu, sh asukoha eelvaliku lähteseisukohtade ja keskkonnamõju strateegilise hindamise programmi koostööd ja kaasamist puudutavaid menetlusnorme.

3. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb neljast paragrahvist, millest esimesega täiendatakse ehitusseadustiku ja planeerimisseaduse rakendamise seadust, teisega muudetakse ja täiendatakse keskkonnatasude seadust, kolmandaga planeerimisseadust ning neljandas paragrahvis sätestatakse seaduse jõustumise aeg.

Paragrahviga 1 täiendatakse ehitusseadustiku ja planeerimisseaduse rakendamise seadust §-ga 30⁸.

Paragrahvi 30⁸ lisamine on vajalik, et juba koostamisel olevate riigi eriplaneeringute (edaspidi ka *REP*) menetluses oleks võimalik kohaldada planeerimismenetluse eelnõukohaseid muudatusi. See tähendab, et eelnõuga kehtetuks tunnistatavaid planeerimisseaduse paragrahve 32–34 ja 49 ei ole vaja seaduse jõustudes enam REPde menetluses kohaldada. Uue nõudena tuleb kohaldada § 31¹ ning lähtuda avalikule väljapanekule ja arutelule kehtestatud muudetud nõuetest (eelnõu § 38 lg 1, § 39 lg 1, § 50 lg 1 ja § 51 lg 1). Lisaks tuleb lähtuda REP asukoha eelvaliku otsusele esitatavast täpsustatud nõudest (eelnõu § 27¹ lg 2¹).

Esiteks võimaldab see konkreetne säte jätta avalikustamata REP lähteseisukohad (edaspidi *LSid*) ja keskkonnamõju strateegilise hindamise (edaspidi *KSH*) programmi (kehtiva seaduse §-d 32–34), asendades selle nõude asjaomaste asutustega konsulteerimise protsessiga (eelnõukohane § 31¹). Sellel muudatusel on haldusorganitele ja huvitatud isikutele positiivne mõju (ennekõike väheneb koormus ja menetlusele kuluv aeg). Avalikkuse perspektiivist võib muudatus vähesel määral pärssida menetlusprotsessi arusaadavust, kuid koosmõjus PlanSi põhimõtetega, et menetlus on avalik ja avalikkust tuleb piisavalt kaasata, ei saa kuidagi järeldada, et säte avalikkusele siiski negatiivset mõju avaldaks. Rõhutada tuleb, et REP ja KSH algatamisest teavitatakse kõiki planeeringulahendusest huvitatuid avalike kanalite kaudu (PlanSi § 28 lg 6) ning koostöö tegijaid ja kaasatavaid eraldi kirjalikult (PlanSi § 28 lg 7). Seega säilib kõigil võimalus planeeringumenetluses osaleda ja selles juba varajases etapis kaasa rääkida. LSide ja KSH programmi koostamisega ei määrata veel lõplikku planeeringulahendust, vaid antakse alused, millest lähtudes tuleb edaspidi planeeringulahendust koostama ja

keskkonnale avalduvat mõju hindama asuda. Haldusorgan peab ise hindama, millisel määral kaasamist saab konkreetsetes planeerimismenetluses pidada piisavaks. PlanS ei pärsi vajaduse korral mitme avalikustamise jm avalikkuse teadlikkust suurendava tegevuse korraldamist õiguspärase lahenduse kujundamiseks. Asjaomastele ametiasutustele, kes vastutavad samuti kõigi huve arvestava ja õiguspärase planeeringulahenduse koostamise eest, jääb endiselt ka alles võimalus LSide ja KSH programmi kohta arvamust avaldada ning ettepanekuid teha. Kuna KSH direktiivi (2001/42/EÜ) artikli 5 lõige 4 ja artikli 6 lõige 3 kohustavad liikmesriike konsulteerima KSH programmi üle (direktiivi mõistes keskkonnamõju hindamise aruandes sisalduva teabe ulatuse ja üksikasjalikkuse üle otsustamisel) asutustega, keda nende ainuomastest keskkonnavalastest tööülesannetest tuleneva kavade või programmide rakendamisega kaasnev keskkonnamõju tõenäoliselt puudutab, saab pidada direktiivist tulenevaid nõudeid ka konkreetsetl KSH programmi puudutavas osas kõnealuse muudatusega täidetuks.

Teiseks võimaldab see konkreetne säte ka enne kõnealuste muudatuste jõustumist algatatud planeeringute koostamisel jätta ära REP vastuvõtmise otsuse tegemise. Tegemist on menetlustoiminguga, millega riigi eriplaneeringu koostamise korraldaja kinnitab, et REP vastab õigusaktidele ning REP koostamisel on võetud arvesse KSH tulemusi. Arvestades asjaolu, et sellele järgneb veel planeeringulahenduse avalikustamise protsess (PlanSi §-d 50–52), ei paranda vastuvõtmise otsus planeeringu kvaliteeti, mistõttu ei saa seda pidada põhjendatuks. Planeeringulahenduse õiguspärasust, sh KSH hindamise tulemustega arvestamist, kinnitab lõplikult planeeringu kehtestamise otsus. Seetõttu ei ole tegemist muudatusega, mis avaldab mõju haldusorgani töökorraldusest väljaspool. Muudatus lihtsustab haldusorgani planeeringulahenduse menetlust ja vähendab ajakulu.

Kolmandaks võimaldab see konkreetne säte tagasiulatuvalt avalike väljapanekute ja arutelude paindlikumat korraldust ehk planeeringuala asukohta arvestades selliselt, et see oleks sobiv ja ligipääsetav planeeringulahendusest huvitatud isikutele. See tähendab, et planeeringulahenduse avalikud väljapanekud ja arutelud jõuavad senisest eesmärgipärasemalt ning võimalikult vähekoormavalt ja asjakohaselt just õigete inimesteni.

Neljandaks võimaldab see konkreetne säte tagasiulatuvalt teha asukoha eelvaliku otsuse ja kehtestada REP ühe etapina selgelt ja üheselt arusaadavalt ning ühel ajal. See on ka menetlusökonoomika põhimõtet arvestades mõistlik.

Paragrahv 2 käsitleb muudatusi keskkonnatasude seaduses.

Punktiga 1 korrigeeritakse KeTSi § 21² lõike 2 sõnastust, sätestades tasu maksmise algusajana tuuleelektrijaama ehitamise alustamise. Tegemist on tehnilise muudatusega, mis maksmise perioodi ei mõjuta. Kehtivas sättes on määratud selleks algusajaks konkreetse dokumendi (ehitamise alustamise teatise) registreerimise aeg, kuid tasustamise alusena peaks olema määratud keskkonnakasutustegevus ise, mitte dokument. Samamoodi on reguleeritud ka teised KeTSis sätestatud valdkonnad.

Punktiga 2 täpsustakse, millist päeva loetakse ehitamisega alustamise ajaks, et vähendada nii halduskoormust kui ka Keskkonnaameti töökoormust. Selleks lisatakse § 21² lõige 2¹. Säte on vajalik õigusselguse tagamiseks. Kui ehitamise alustamise teatis esitatakse enne ehitamisega alustamist, makstakse tasu teatise esitamisest arvates. Kui teatist ei esitata enne ehitamisega alustamist, makstakse tuuleenergiast elektrienergia tootmise tasu lõike 2 kohaselt alates ehitustegevusega alustamisest.

Punktiga 3 muudetakse KeTSi § 21³ lõiget 4. Kehtiva seaduse kohaselt peab kohaliku omavalitsuse üksuse volikogu tasumäära kehtestama hiljemalt kuus kuud enne uue eelarveaasta algust. Sel juhul on rakendamisperiood ebamõistlikult pikk. Selle perioodi lühendamiseks, aga arvestades samas maksukorralduse seaduse paragrahvis 4¹ sätestatud nõuet, muudetakse sätet selliselt, et kohaliku omavalitsuse üksuse volikogu peab määra (0,7–1%) või selle muudatuse vastu võtma hiljemalt kuus kuud enne selle tasumäära rakendamise kvartali algust.

Punktiga 4 parandatakse § 21⁵ sõnastust, et oleks selgem, millal algab (seotud ka punktis 2 tehtava muudatusettepanekuga) ja lõpeb kümneprotsendilise tuuleenergiast elektrienergia tootmise tasu maksmise periood. Kehtiva seaduse kohaselt on tootmise alustamine võrdsustatud kasutusloa andmisega, kuid praeguseks on selgunud, et kasutusloa saamine ei tähista alati tootmise algust. Praktika on omavalitsuseti erinev, kuid võib juhtuda, et tuuleelektrijaam toodab elektrienergiat aastaid enne kasutusloa saamist. Eelnõus täpsustatakse, et kümneprotsendilise tuuleenergiast elektrienergia tootmise tasu maksmise periood lõpeb tuuleelektrijaama võrguga sünkroniseerimise päevaga. Sünkroniseerimine tähendab esimese toodangu võrku andmist, mis on liitumislepinguga kokku lepitud ja mille jaoks väljastab põhivõrguettevõtja ajutise käiduteate. Ajutine käiduteade kehtib kõige rohkem kaks aastat, seda perioodi võib ka lugeda katseperioodiks.

Lõigetega 2 ja 3 lisatakse paragrahvi nn vahemaksuperiood, mis jääb elektrienergia võrku, otseliini või salvestusseadmesse tuumaelektrijaamapoolse esmakordse andmise ja kasutusloa andmise vahele. Nagu eespool on selgitatud, ei tähista kasutusloa andmine alati tootmise algust, sest kasutusloa andmise üks tingimus on tuuleelektrijaama nõuetekohasus. Nõuetekohasuse kinnitab võrguettevõtja maksimaalselt kaheaastase katseperioodi jooksul. Vahemaksuperioodil makstakse tasu 70% tuuleenergiast elektrienergia tootmise tasust. Katseperioodi jooksul võib tuuleelektrijaam toota ise energiat 100% ulatuses, aga teatud juhtudel ka vähemal määral, keskmiselt umbes 70%. Seega on 70% suuruse tasu võtmine õigustatud, et hüvitada häiring.

Punktiga 5 muudetakse § 32 lõike 8 sõnastust. Kehtiv lõige 8 sätestab tuuleelektrijaama valdaja kohustuse esitada andmed tuuleelektrijaama kohta keskkonnaotsuste infosüsteemi viie päeva jooksul. Huvirühmad tegid ettepaneku kehtestada pikem tähtaeg. Lisaks on seoses eelnõuga kavandatud muudatustega vaja esitada erinevate maksuperioodide alguse ja lõpuga seotud andmeid (elektrienergia võrku edastamise algusest teavitamise kohustus ja selle tähtaeg). Et mitte koormata seadust detailsete reeglitega, antakse täpsete tähtaegade ja andmete nimistu kehtestamiseks volitus valdkonna eest vastutavale ministrile (kliimaminister), kes sätestab vastava korra määrusega (punkt 6).

Punktiga 6 täiendatakse § 32 lõigetega 9 ja 10. Arvestades punkti 5, jäetakse konkreetne tähtaeg seadusest välja ning antakse selle kehtestamise võimalus ministrile määrusega. See annaks paindlikkuse ning võimaldaks vajadusi ja olukorda arvestada.

Lisatav lõige 10 täpsustab, milliste koguste alustel arvutatakse keskkonnatasu. Sätte eesmärk on tagada õigusselgus, sisulist muutus senistes põhimõtetes see kaasa ei too.

Punktiga 7 muudetakse KeTSi § 55³ lõiget 1. KeTSi § 55³ lõike 9 kohaselt on elukohaga seotud tuuleenergiast elektrienergia tootmise tasu saamise õigus isikul, kes oli vastava eluruumi omanik eelmise kalendriaasta 1. jaanuari seisuga. Kehiv seadus ei sätesta, millise seisuga tuleb eluruumi omaniku elukoha andmeid kontrollida. Sättesse on selguse huvides vaja lisada täpsustus, mis seisuga andmeid kontrollitakse. KOVidel on see küsimus tekkinud ning selle täpsustamata jätmine muudab sätte rakendamise keeruliseks. Andmeid kontrollitakse taotlemisele eelneva aasta 1. jaanuari seisuga, mis vähendab võimalust, et elukoha andmeid

muudetakse vaid tasu saamise eesmärgil. KeTSi lisatakse säte (vt järgmine muudatusettepanek), mis võimaldab KOVil põhjendatud juhul selle nõude kohaldamata jätta.

Punktiga 8 täiendatakse KeTSi § 55³ lõigetega 2¹ ja 2². Lõige 2¹ annab kohaliku omavalitsuse üksusele võimaluse ise otsustada, kas maksta n-ö ehitusperioodil eluruumi omanikule elukohaga seotud tuuleenergiast elektrienergia tootmise tasu või mitte. Kuna ehitusperioodil makstakse 10% suurust tuuleenergiast elektrienergia tootmise tasu, siis elanikele makstav tasu võib olla küll väike, kuid taotluste läbivaatamise ja maksmisega kaasneksid KOVile ikkagi kulud. Seetõttu tehakse ettepanek, et tuuleelektrijaama ehitusperioodi eest laekunud tuuleenergiast elektrienergia tootmise tasust 50% ei tule maksta maismaa tuulepargi mõjualas asuvate eluruumide omanikele, kogu tasu võib jääda KOVile, kui KOV ei ole otsustanud teisiti.

Lisatav lõige 2² annab kohaliku omavalitsuse üksusele kaalutlusõiguse maksta elukohaga seotud tuuleenergiast elektrienergia tootmise tasu juhul, kui eluruum ei ole füüsilise isiku omand või eluruum ei ole omaniku rahvastikuregistrijärgne elukoht või muudatused nendes andmetes on tehtud tähtajast hiljem. Kohaliku omavalitsuse üksus saab teha mõjuval põhjusel kaalutlusõigusele tugineva otsuse, et vältida võimalikke ebaõiglaseid olukordi.

Punktiga 9 ja 10 täpsustakse muudatuste rakendamist ning lisatakse KeTSi § 68⁵ lõiked 3–5.

Punktiga 9 lisatakse § 68⁵ lõige 3, millega täpsustatakse, et kui eluruumi omanik esitab 2025. aastal taotluse elukohaga seotud tuuleenergiast elektrienergia tootmise tasu saamiseks 2024. aasta kohta, siis ei pea eluruum olema omaniku rahvastikuregistrijärgne elukoht 2024. aasta 1. jaanuari seisuga. Sellisel juhul kohaldatakse KeTSi § 55³ lõiget 1 kuni eelnõukohase seadusega tehtavate muudatuste tegemiseni kehtinud sõnastuses.

Sellela antakse piisav aeg vajaduse korral elukohaandmete muutmiseks, kui tasu taotletakse 2026. aastal (sellisel juhul võetakse aluseks elukohaandmed 2025. aasta 1. jaanuari seisuga, mistõttu peavad isikud olema muudatusest aegsasti teadlikud). Säte peab jõustuma samal ajal § 55³ lõike 1 muudatusega (punkt 7).

Punktiga 10 lisatakse § 68⁵ lõiked 4 ja 5. Eelnõukohase seadusega sätestatakse selle perioodi lõpuna, mil tuleb maksta 10% tasust, kasutusloa andmise kuupäeva asemel (kehtiv põhimõte) tuuleelektrijaama võrguga sünkroniseerimise päev. KeTSi § 68⁵ lisatav lõige 4 pikendab praegu kehtiva põhimõtte rakendamist kuni 2025. aasta 31. detsembrini. See annab üleminekuajaks enam kui aasta, sõltuvalt eelnõu kehtestamisest, mis peaks olema piisav võimalike ümberkorralduste tegemiseks.

Lõikes 4 sätestatava reegli kehtimise ajal uus § 21⁵ lõige 2, mis sätestab vahemaksuperioodi, sisuliselt ei kohaldu, kuna see sätestab tasu maksmise võrguga sünkroniseerimisest kuni kasutusloa väljastamiseni. Paragrahvi 21⁵ uue lõike 3 kohaselt aga loetakse võrguga sünkroniseerimise päevaks kasutusloa andmise päev ehk sünkroniseerimise ja kasutusloa vahele jäävat perioodi sisuliselt eraldi arvesse ei võeta.

Üleminekuage on vajalik ka seetõttu, et 10% suuruse tasu maksmise perioodi lõpuaja muutmine ja vahemaksuperioodi kehtestamine vajab ka keskkonnaotsuste infosüsteemi KOTKAS lisaarendust.

Lisatavas lõikes 5 täpsustatakse, kuidas arvestatakse tasu tuuleelektrijaamadele, mis on sama paragrahvi lõikes 4 sätestatud kuupäevaks küll võrguga sünkroniseeritud (§ 21⁵ lõike 3 mõistes, st millega on selleks ajaks esimest korda antud elektrienergiat võrku, otseliini või salvestusseadmesse), kuid millele ei ole kasutusloa veel antud. Sellisel juhul ei rakendata § 21⁵

lõiget 2 tagasiulatuvalt, vaid võetakse võrguga sünkroniseerimise kuupäevana aluseks 2026. aasta 1. jaanuar. Sellisel juhul kehtib nendele tuuleelektrijaamadele vahemaksuperiood 2026. aasta 1. jaanuarist kuni kasutusloa andmiseni.

Selline lahendus tagab nendele tuuleelektrijaamadele üleminekuperioodi, kuid on samas õiglasem pärast 2025. aasta 31. detsembrit võrguga sünkroniseeritavate tuuleelektrijaamade suhtes, millele kohaldub 70% suuruse tasu maksmise kohustus juba alates võrguga sünkroniseerimisest.

Paragrahv 3 käsitleb muudatusi planeerimisseaduses.

Punktiga 1 muudetakse PlanSi § 4 lõiget 2¹. Muudatus on seotud 17. märtsil 2023 jõustunud PlanSi muudatustega, mis võimaldavad riigi eriplaneeringu ja tuuleparke kavandava kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu koostamisel kehtestada planeering asukoha eelvaliku alusel ehk loobuda detailse lahenduse koostamisest. Kuna PlanSi § 4 lõike 2¹ kehtestamise eesmärk oli luua alus riigi ja kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu kui konkreetset olulise ruumilise mõjuga ehitist kavandava planeeringu koostamise rahastamise üleandmiseks, on muudatusettepaneku eesmärk sõnastada sätte algne mõte selgemini.

Punktiga 2 muudetakse PlanSi § 27¹ lõikeid 1 ja 2. Tegemist on tehnilise täpsustusega. Kehtiv seadus näeb ette, et riigi eriplaneeringu (sh mereala hõlmava) koostamise korraldaja võib loobuda detailse lahenduse koostamisest ja kehtestada planeeringu asukoha eelvaliku aluse. Samas on selline sõnastus ekslik, kuna riigi eriplaneeringu kehtestajaks on Vabariigi Valitsus, mitte planeeringu koostaja, kelleks on üldjuhul Regionaal- ja Põllumajandusministeerium (riigikaitseliste ehitiste kavandamisel ka Kaitseministeerium). Seega on sätteid täpsustatud nii, et ei tekiks ekslikku arusaama, millest võiks järeldada, et planeeringu kehtestajaks on planeeringu koostamise korraldaja.

Punktiga 3 täiendatakse PlanSi § 27¹ lõigetega 2¹ ja 2².

Lõikega 2¹ täpsustatakse 17. märtsil 2023 jõustunud PlanSi § 27¹. Sellega reguleeritakse õigusselguse ja sätte üheselt mõistetavuse tagamise eesmärgil seda, et detailsest lahendusest loobumise korral tuleb lahendada asjakohased PlanSi § 126 lõikes 1 nimetatud ülesanded. Täpsustus on vajalik, et määrata kindlaks projekteerimistingimuste andmise aluseks olevate tingimuste määramise sisulised nõuded asukoha eelvalikul. Täiendus aitab senisest selgemalt mõista, millised tingimused peavad olema täidetud juhul, kui riigi eriplaneeringu puhul soovitakse loobuda detailse lahenduse koostamisest ja kehtestada planeering asukoha eelvaliku alusel.

Lõikega 2² sätestatakse, et detailse lahenduse koostamisest loobumise korral ei kohaldata asukoha eelvaliku otsusele ja keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruandele otsuse vastuvõtmise nõuet. Tavapärases eriplaneeringu menetluses on asukoha vastuvõtmise otsuse tegemise mõtteks fikseerida lähtekohad, mille alusel asutakse planeeringut edasi menetlema ja detailset lahendust koostama. Kuna sisuline menetlus lõpeb peale asukoha eelvaliku tegemist, misjärel planeering kehtestatakse, ei oma vastuvõtmine enam oma tavapärast tähendust. Seega on vajalik selgelt sätestada, et asukoha eelvaliku ja keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruande vastuvõtmise otsuse tegemisele nõue ei kohaldu.

Punktiga 4 täiendatakse PlanSi §-ga 31¹. Muudatusega reguleeritakse riigi eriplaneeringu asukoha eelvaliku lähteseisukohtade ja keskkonnamõju strateegilise hindamise programmi kohta ettepanekute küsimist. Paragrahv asendab kehtivaid avaliku väljapaneku ja arutelu

reguleerivaid sätteid (PlanSi §-d 32–34), mille kohta tehakse eelnõuga kehtetuks tunnistamise ettepanek.

LSide ja KSH programmi koostamisega ei määrata veel kindlaks lõplikku planeeringulahendust, vaid antakse alused, millest lähtudes tuleb edaspidi planeeringulahendust koostama ja keskkonnale avalduvat mõju hindama asuda. Seega ei pärsi muudatus avalikkuse kaasamist lubamatul määral. PlanS sätestab kaasamise ja koostöö, sh ettepanekute küsimise miinimumnõuded ja planeeringu koostamise korraldaja peab hindama, kas need tagavad konkreetse planeeringu koostamisel piisava kaasatuse. Juhul kui mitte, tuleb planeeringu koostamise korraldajal viia ellu lisategevusi ja kaasata avalikkust seaduses ettenähtust intensiivsemalt. Küll aga aitab avaliku väljapaneku ja arutelu ära jätmine hoida kokku menetlusele kuluvat aega ja kiirendada planeeringu koostamist ilma, et selletõttu kannataks planeeringu sisuline kvaliteet. Samuti jääb asjaomastele asutustele endiselt alles võimalus LSide ja KSH programmi kohta ettepanekuid teha. Kuna KSH direktiivi (2001/42/EÜ) artikli 5 lõige 4 ja artikli 6 lõige 3 kohustavad liikmesriike konsulteerima KSH programmi üle (direktiivi mõistes keskkonnamõju hindamise aruandes sisalduva teabe ulatuse ja üksikasjalikkuse üle otsustamisel) asutustega, keda nende ainuomastest keskkonnaalastest tööülesannetest tuleneva kavade või programmide rakendamisega kaasnev keskkonnamõju tõenäoliselt puudutab, saab pidada direktiivist tulenevaid nõudeid ka konkreetselt KSH programmi puudutavas osas kõnealuse muudatusega täidetuks.

Paragrahv on analoogne teiste planeeringuliikide puhul ettepanekute küsimist reguleerivate sätetega (vt PlanSi § 18, 61 ja 81).

Eelnõuga lisatava § 31¹ lõike 2 kohaselt saavad selle paragrahvi lõigetes 1 ja 2 nimetatud isikud ja asutused esitada REP LSide ja KSH kohta ettepanekuid ning anda hinnangu KSH programmi asjakohasuse ja piisavuse kohta.

Eelnõu § 31¹ lõige 3 reguleerib juhtu, kui lõigetes 1 ja 2 nimetatud isik ja asutus jätab ettepaneku esitamata. Sel juhul loetakse, et ta ei soovi REP LSide ja KSH programmi kohta ettepanekut esitada.

Eelnõu § 31¹ lõike 4 kohaselt teeb REP koostamise korraldaja ettepanekute alusel vajaduse korral muudatusi REP LSides ja KSH programmis.

Eelnõuga lisatav § 31¹ lõige 5 reguleerib REP LSide ja KSH programmi avalikustamist koos sama paragrahvi lõikes 1 nimetatud isikute ja asutuste ettepanekutega REP koostamise korraldaja veebilehel.

Punktiga 5 tunnistatakse kehtetuks PlanSi §-d 32–34. Sätted näevad ette nõuded REP LSide ning KSH programmi avalikule väljapanekule ja arutelule. REP koostamine koosneb kahest etapist: asukoha eelvaliku tegemine ja detailse lahenduse koostamine, mille käigus korraldatakse kokku kolm avalikku väljapanekut ja arutelu (kaks asukoha eelvaliku ja üks detailse asukoha valiku etapis). Väljajäetavad paragrahvid reguleerivad avalikku väljapanekut LSide ja KSH programmi koostamise etapis.

Avalik väljapanek ja arutelu asendatakse (eelnõukohane § 31¹) LSide ja KSH programmi kohta koostöö tegijatelt (kelleks on valitsusasutused, kelle valitsemisalas olevaid küsimusi planeering käsitleb), Riigikogult ning planeeringuala kohaliku omavalitsuse üksustelt ettepanekute küsimise etapiga.

Rõhutada tuleb, et REP koostamise käigus on kõigil võimalik selle kohta igal ajal arvamust avaldada (PlanSi § 9 lg 2). Lisaks sellele teavitatakse juba REP ja KSH algatamisest kõiki

planeeringulahendusest huvitatuid avalike kanalite kaudu (PlanSi § 28 lg 6) ning koostöö tegijaid ja kaasatavaid eraldi kirjalikult (PlanSi § 28 lg 7). Seega säilib kõigil võimalus planeeringumenetluses osaleda ja selles kaasa rääkida. Ühe avaliku väljapaneku ja arutelu asendamine eelnõukohase § 31¹ etapiga aitab aga muuta planeerimisprotsessi efektiivsemaks ja menetlust hinnanguliselt umbes poole aasta võrra lühemaks, võimaldades samal ajal LSe ja KSH programmi eesmärgipäraselt koostada. Juba valminud planeeringulahenduse ja selle juurde kuuluva KSH aruande avalikustamise nõuded jäävad kehtima, võimaldades kõigil planeeringulahendusest huvitatud osalistel planeerimismenetluses tõhusalt ja eesmärgipäraselt osaleda.

Punktiga 6 muudetakse PlanSi § 38 lõiget 1. Muudatusega hõlbustatakse avaliku väljapaneku korraldamist ja seotakse see kindla asukoha asemel avaliku väljapaneku eesmärgiga. Avaliku väljapaneku korraldamine on mõistlik ja vajalik just sellistes asukohtades, kus planeeringulahendusest huvitatud isikud pääsevad hõlpsasti planeeringumaterjalidele ligi ehk kuhu on tagatud mugav juurdepääs ühistranspordiga, autoga jms. See ei pruugi alati olla kohaliku omavalitsuse üksuse keskus või valla suuremate asulate keskus, kuna planeeringuala võib asuda sealt kaugel ja planeering ei pruugi kohalikke elanikke otseselt puudutada. Seetõttu antakse muudatusega planeeringu koostamise korraldajale avaliku väljapaneku asukoha valimisel suurem kaalutusõigus, võimaldades sellega eesmärgipäraselt ja efektiivset planeerimismenetlust, sh vältides üleliigseid kulutusi ja ebameeldivusi isikutele (haldusmenetluse seaduse § 5 lg 2). Lisaks saavad isikud tutvuda planeeringulahendusega ka interneti vahendusel.

Punktiga 7 muudetakse PlanSi § 39 lõiget 1. Muudatusega hõlbustatakse avaliku arutelu korraldamist ja seotakse see kindla asukoha asemel avaliku arutelu eesmärgiga. Avaliku arutelu korraldamine on mõistlik ja vajalik just sellistes asukohtades, kus planeeringuga kavandatav ehitis tulevikus asub ja planeeringulahendusest huvitatud isikud saavad hõlpsasti avalikul arutelul osaleda ehk kuhu on tagatud mugav juurdepääs ühistranspordiga, autoga jms. See ei pruugi alati olla kohaliku omavalitsuse üksuse keskus või valla suuremate asulate keskus, kus planeeringuga kavandatav ehitis hakkab paiknema ja oleks sobiv planeeringu avalikku arutelu korraldada. Seetõttu antakse muudatusega planeeringu koostamise korraldajale avaliku arutelu asukoha valimisel suurem kaalutusõigus, võimaldades sellega eesmärgipäraselt ja efektiivset planeerimismenetlust, sh vältides üleliigseid kulutusi ja ebameeldivusi isikutele (haldusmenetluse seaduse § 5 lg 2).

Punktiga 8 muudetakse PlanSi § 48 lõiget 1. Muudatus on seotud ettepanekuga, mis näeb ette PlanSi § 49 kehtetuks tunnistamise ehk vastuvõtmise otsusest loobumisega. Kuna keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande tulemuste planeeringusse lisamise nõue on kehtiva seaduse järgi vastuvõtmise otsuse tegemise eelduseks, on vajalik tagada, et ka selle vastuvõtmisest loobumisel aruandest tulenevad nõuded siiski planeeringule lisatakse.

Punktiga 9 tunnistatakse kehtetuks PlanSi § 49. Muudatusega tunnistatakse kehtetuks REP vastuvõtmise otsuse tegemist reguleerivad sätted. Tegemist on praeguse menetlustoiminguga, millega riigi eriplaneeringu koostamise korraldaja kinnitab, et REP vastab õigusaktidele ning REP koostamisel on võetud arvesse KSH tulemusi. Võttes arvesse asjaolu, et sellele järgneb veel planeeringulahenduse avalikustamise etapp (PlanSi §-d 50–52), ei saa menetlustoimingu eesmärki pidada korrektseks ega põhjendatuks. Pärast avalikustamisetappi tuleb vajaduse korral muuta planeeringulahendust, et tagada selle vastavus õigusaktidele. Oluliseks saab pidada avalikkuse arvamusi, millest lähtudes võib olla samuti vaja muuta planeeringulahendust, et kujundada kõigi huve arvestav planeeringulahendus (mis on PlanSi § 10 kohane planeerimise põhimõte). Planeeringulahenduse õiguspärasust, sh KSH tulemustega arvestamist, kinnitab seega lõplikult alles planeeringu kehtestamise otsus. Vastuvõtmise otsuse tegemine, mis on

suunatud pigem haldusallasise kontrolli tegemisele, koormab Vabariigi Valitsust kui planeeringu kehtestajat, samuti ei aita see tagada planeeringu sisulist kvaliteeti. Eeltoodust tulenevalt on vastuvõtmise otsusest loobumine põhjendatud.

Punktiga 10 muudetakse PlanSi § 50 lõiget 1. Muudatus on seotud ennekõike eelnõukohase PlanSi § 49 kehtetuks tunnistamise ettepanekuga ehk ettepanekuga vastuvõtmise otsusest loobuda. Sättes asendatakse viide REP vastuvõtmisele viitega kooskõlastamise ja arvamuse andmise etapile (PlanSi § 48). See tähendab, et avalik väljapanek toimub pärast riigi eriplaneeringu detailse lahenduse ja keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande eelnõu esitamist kooskõlastamiseks ja arvamuse andmiseks. Et vältida seaduse mitmeti tõlgendatavust seoses vastuvõtmise etapist loobumisega, muudetakse sõnastust ka selliselt, et avalikule väljapanekule suunatakse nii riigi eriplaneering kui ka keskkonnamõju strateegilise hindamise aruanne.

Ühtlasi hõlbustatakse muudatusega avaliku väljapaneku korraldamist ja seotakse see kindla asukoha asemel avaliku väljapaneku eesmärgiga. Avaliku väljapaneku korraldamine on mõistlik ja vajalik just sellistes asukohtades, kus planeeringulahendusest huvitatud isikud pääsevad hõlpsasti planeeringumaterjalidele ligi ehk kuhu on tagatud mugav juurdepääs ühistranspordiga, autoga jms. See ei pruugi alati olla planeeringuala valla või asula keskus ja linna või linnaosa keskus, kus on sobiv planeeringu avalikku väljapanekut korraldada. Seetõttu antakse muudatusega planeeringu koostamise korraldajale avaliku väljapaneku asukoha valimisel suurem kaalutusõigus, võimaldades sellega eesmärgipärast ja efektiivset planeerimismenetlust, sh vältides üleliigseid kulutusi ja ebameeldivusi isikutele (haldusmenetluse seaduse § 5 lg 2). Lisaks saavad isikud tutvuda planeeringulahendusega ka interneti vahendusel.

Punktiga 11 muudetakse PlanSi § 51 lõiget 1. Muudatusega hõlbustatakse avaliku arutelu korraldamist ja seotakse see kindla asukoha asemel avaliku arutelu eesmärgiga. Avaliku arutelu korraldamine on mõistlik ja vajalik just sellistes asukohtades, kus planeeringuga kavandatav ehitis tulevikus asub ja kus planeeringulahendusest huvitatud isikud saavad hõlpsasti avalikul arutelul osaleda ehk kuhu on tagatud mugav juurdepääs ühistranspordiga, autoga jms. See ei pruugi alati olla planeeringuala valla või asula keskus ja linna või linnaosa keskus, kus planeeringuga kavandatav ehitis hakkab paiknema ja on sobiv planeeringu avalikku arutelu korraldada. Seetõttu antakse muudatusega planeeringu koostamise korraldajale avaliku arutelu asukoha valimisel suurem kaalutusõigus, võimaldades sellega eesmärgipärast ja efektiivset planeerimismenetlust, sh vältides üleliigseid kulutusi ja ebameeldivusi isikutele (haldusmenetluse seaduse § 5 lg 2).

Punktiga 12 täiendatakse PlanSi § 95¹ lõikega 1¹. Tegemist on 17. märtsil 2023 jõustunud PlanSi § 95¹ täpsustava sättega, millega reguleeritakse õigusselguse ja sätte üheselt mõistetavuse tagamise eesmärgil seda, et detailsest lahendusest loobumisel tuleb määrata tuulepargi maakasutus- ja ehitustingimused, sh tuleb määrata elektrituulikute maksimaalne kõrgus, arv ja põhimõtteline asukoht. Kui tuulepark koosneb mitmest alast, siis tuleb maksimaalne elektrituulikute arv määrata iga ala kohta eraldi. Tuulepargi elektrituulikute põhimõttelised asukohad ei tule määrata punkti koordinaatide täpsusega. Tegemist on miinimumnõuetega, kuid igal üksikul juhul tuleb lisaks hinnata, milliseid ehitus- ja maakasutustingimusi on vaja veel määrata. Oluline on, et määratavate tingimuste alusel oleks võimalik kehtestada projekteerimistingimusi ehitusseadustiku §-st 26¹ lähtudes. Maakasutus- ja ehitustingimuste määramine sätestatud kujul on muu hulgas vajalik kavandatava tuulepargi keskkonnamõju strateegiliseks hindamiseks. Täpsustus on vajalik, et määrata kindlaks projekteerimistingimuste andmise aluseks olevate tingimuste sisulised nõuded asukoha eelvaliku tegemisel.

Paragrahvis 4 sätestatakse seaduse jõustumine. Seaduse § 2 punktid 1–6, 8 ja 10 ehk keskkonnatasude seaduse muudatused on kavandatud jõustuma 2025. aasta 1. juulil, arvestades maksukorralduse seaduse § 4¹, mille kohaselt peab maksuseaduse, samuti selle muudatuse vastuvõtmise ja jõustumise vahele üldjuhul jääma vähemalt kuus kuud. Paragrahvi 2 lõigete 7 ja 9 puhul on tegemist täpsustava ja õigusselgust tagava muudatuse ning sellega seotud rakendussättega, mis on mõistlik jõustada varem. Viidatud sätted ja teised seaduste muudatused jõustuvad üldises korras.

4. Eelnõu terminoloogia

Eelnõukohase seadusega ei võeta kasutusele uusi termineid.

5. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu ei ole otseselt seotud Euroopa Liidu õiguse rakendamisega.

6. Seaduse mõju

6.1. Ehitusseadustiku ja planeerimisseaduse rakendamise seaduse muudatus

Ehitusseadustiku ja planeerimisseaduse rakendamise seaduse muudatusel puudub oluline sotsiaalne ja majanduslik mõju, mõju riigi julgeolekule ja välissuhetele, elu- ja looduskeskkonnale ning regionaalarengule ja kohaliku omavalitsuse asutuste korraldusele. Muudatus avaldab teatud mõju riigiasutustele, täpsemalt riigi eriplaneeringu koostamise korraldajatele, kellel tuleb pooleliolevates riigi eriplaneeringu menetlustes käesoleva seadusega tehtavaid PlanSi muudatusi järgida.

Mõju avaldav muudatus: pooleliolevate riigi eriplaneeringu menetluste normide muutumine

Sihtrühm: riigi eriplaneeringute koostamise korraldajad. Riigi eriplaneeringute menetlused on eelnõu koostamise ajal pooleli Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumil ning Kaitseministeeriumil.

Kaasnev mõju: mõju riigiasutustele (riigi eriplaneeringu koostamise korraldajatele). Eelnõu koostamise hetkel on pooleli kuus riigi eriplaneeringut: nelja koostamist korraldab Regionaal- ja Põllumajandusministeerium, kahe koostamist korraldab Kaitseministeerium. Muudatuse jõustudes tuleb nimetatud ministeeriumitel kohaldada planeerimisseaduse redaktsiooni, mis jõustub samal ajal käesoleva muudatusega. Muudatus vähendab nende halduskoormust, menetlus muutub paindlikumaks (ennekõike avalike väljapanekute ja arutelude korraldamisel). Tekib vähene vajadus menetlust kehtiva õigusega kooskõlla viia. Kaasnev mõju on eelnevat arvestades väike ja positiivne.

6.2. Keskkonnatasude seaduse muudatused

Keskkonnatasude seadusesse kavandatud muudatustel puudub oluline mõju keskkonnale, riigi julgeolekule ja välissuhetele.

Muudatustega kaasneb sotsiaalne ja majanduslik mõju, mõningane mõju kohaliku omavalitsuse korraldusele ning regionaalarengule.

Mõjude arvestamisel on aluseks võetud 2024. a I kvartali Eesti hinnapiirkonna järgmise päeva turu elektrienergia aritmeetiline keskmine börsihind 90,42 EUR/MWh.

1. mõju avaldav muudatus: tuuleenergiast elektrienergia tootmise alguse täpsustamine ja tuuleenergiast elektrienergia tootmise tasu maksmine vähendatud määras (70 protsenti tuuleenergiast elektrienergia tootmise tasust)

1. sihtrühm: tulevikus rajatavate tuuleelektrijaamade valdajad (energeetikaettevõttjad) ja ettevõttjad, kellel on eelnõu koostamise ajal kohustus maksta kümme protsenti tuuleenergiast elektrienergia tootmise tasust ja tuuleelektrijaamad, mis on püstitamisel. Eelnõu koostamise ajal on ehtisregistri järgi püstitamisel viis maismaa tuuleparki ja nende kohta ei ole veel esitatud taotlust kasutusloa saamiseks. Potentsiaalne sihtrühma suurus on viis tuuleenergiaettevõtjat (Enefit Wind Purtse AS, Tootsi Windpark OÜ, Tuulepealne Maa OÜ, Aidu Wind Park OÜ, Eleon Green OÜ).

Kaasnev mõju: mõju majandusele

Kui tuuleelektrijaam on valmis ehitatud, siis võib kasutusloa väljastamine võtta kuni kaks aastat aega. Samal ajal võib tuuleelektrijaam toota tuuleenergiast elektrienergiat täies võimsuses ja müüa elektrit võrku.

Näide.

Tuuleelektrijaam võimsusega 6,8 MW võib keskmiste tuuleoludega toota aastas 21 000 MWh elektrienergiat. Kehtiva seaduse kohaselt tuleks tuuleelektrijaama eest tuuleenergiast elektrienergia tootmise tasu maksta aastas 18 988 eurot.

Kehtiva korra järgi oleks ehitusperioodil (kuni kasutusloa andmiseni) tuuleenergiast elektrienergia tootmise tasu 323 eurot kvartalis (1292 eurot aastas). Muudatuse tulemusena oleks tasu nn vahemaksuperioodil 2260 eurot kvartalis, st 1937 eurot rohkem (st aastas 9040 eurot ja 7748 eurot rohkem). Seega on ettevõtja tuuleenergiast elektrienergia tootmise tasu nn vahemaksuperioodil võrreldes praeguse olukorraga aastas seitse korda suurem.

Elektritootjad osalevad mitmel turul (päev-ette, päevasisene, bilansi-, võrgupiirangute, reservide turud), igaüks neist on erinevalt tasustatud. Seega on keeruline hinnata ettevõtja elektrienergia müügitulu suurust. Kuid kui võtta aluseks TalTechi salvestusturu uuring,¹ siis jääb tuuleelektrienergia müügihind lähiaastatel vahemikku 40–50 €/MWh. Seega kui ettevõtja toodab aastas 21 000 MWh, siis on tema müügitulu lähiaastatel ca 0,84–1,05 miljonit eurot aastas. Vahemaksuperioodil makstav tasu moodustab müügitulust ca 1%, seega ei ole see maksutõus ettevõtjatele väga koormav.

Kehtiva korra järgi tuleks ehitusperioodil maksta eelnevalt mainitud viiel tuuleenergiaettevõtjal (sihtrühm) kokku 16 970 eurot. Muudatuse tulemusena tuleb maksta 101 821 eurot rohkem, kokku 118 792 eurot.

Kehtiva seaduse kohaselt tuleb ettevõtjatel teavitada tuuleenergiast elektrienergia tasu maksamise aluse muutmisest, kui tuuleelektrijaamale või tuulepargile on antud kasutusloa. Ettevõtjatel tuleb teavitada lisaks kasutusloa andmisele ka elektrienergia tootmise alustamisest. Seadusemuudatuse kohaselt suureneb ettevõtjate halduskoormus, kuid teavitamiskohustus on ühekordne ja kaasnev mõju seega väike.

---

¹ https://energiatalgud.ee/sites/default/files/2024-04/Salvestuse%20uuringu%201%C3%B5pparuanne_Taltech.pdf

2. sihtrühm: ehitusjärgus maismaa tuuleparkide mõjualas elavad füüsilised isikud: ühe tuulepargi mõjualas on keskmiselt 14 eluruumi

Kaasnev mõju: mõju majandusele

Keskkonnatasude seaduse alusel jaotab KOV maismaal paikneva tuuleelektrijaama tuuleenergiast elektrienergia tootmise tasust 50 protsenti maismaa tuulepargi mõjualas asuvate eluruumide omanikele. Kui tuulepargis on kuus tuuleelektrijaama võimsusega 6,53 MW, siis KOVile kantakse muudatuse tulemusena tuulepargi kohta tasu 52 077 eurot aastas. Sellest 50 protsenti ehk 26 039 eurot tuleb KOVil maksta maismaa tuulepargi mõjualas asuvate eluruumide omanikele.

Kaasnev mõju: sotsiaalne mõju

Õiglasem häiringu hüvitamine suurendab mõjualas elavate füüsiliste isikute sissetulekut, mis võib parandada nende heaolu ja elukvaliteeti ja seeläbi vähendada piirkonnast väljarändamist.

Sihtrühm 3: kohaliku omavalitsuse üksused, ehitusjärgus maismaa tuulepargid, mis asuvad kolmes vallas: Põhja-Pärnumaa vald (Pärnu maakond), Viru-Nigula vald (Lääne-Viru maakond), Lüganuse vald (Ida-Viru maakond)

Kaasnev mõju: mõju majandusele, mõju kohaliku omavalitsuse korraldusele

Muudatustega laekub nimetatud kohalike omavalitsuse üksuste eelarvesse vahemaksuperioodil ehk perioodil, mil tootmine juba toimub, kuid ei ole veel kasutusluba, seitse korda rohkem raha kui kehtiva korra järgi. Seega saavad kohalikud omavalitsused rohkem rahalisi vahendeid omavalitsusüksuse ülesannete korraldamiseks ja saavad ka maksta tuulepargi mõjualas elavatele inimestele suuremaid hüvitisi.

Esimesele ja teisele sihtrühmale avalduvate mõjude kirjelduses ning tabelis 1 on esitatud ka vastavate tasude suurus.

KOVid, mille territooriumil tuuleelektrijaamad asuvad, on juba 2024. aastal välja arendanud toetuste ja hüvitiste maksmise süsteemid või olemasolevaid kohandanud ning korraldanud ka oma töö vastavalt, seega muudatustega ei kaasne olulist halduskoormuse suurenemist.

2. mõju avaldav muudatus: kohaliku omavalitsuse üksuse poolt maismaa tuulepargi mõjualas elavatele füüsilistele isikutele tuuleenergiast elektrienergia tootmise tasu kandmise tingimuste täpsustamine

Sihtrühm: kohaliku omavalitsuste üksused

Kui KOVile laekub tuuleenergiast elektrienergia tootmise tasust 10 protsenti, st tuuleelektrijaama ehitamise perioodil, siis KOV saab ise edaspidi otsustada, kas ta maksab laekunud tasust 50 protsenti maismaa tuulepargi mõjualas asuvate eluruumide omanikele või mitte. Lisaks võib KOV põhjendatult juhtudel maksta elukohaga seotud tuuleenergiast elektrienergia tootmise tasu füüsilisele isikule, kes ei ole eluruumi omanik või kui eluruum ei ole füüsilise isiku rahvastikuregistrijärgne elukoht. Muudatused annavad KOVidele paindlikkuse tasu maksmisel ja otsustusvõime tasu jaotamise üle ning suurendab kohalike elanike rahulolu. Muudatusega kaasneb KOVidele mõningane töökoormus.

6.3. Planeerimisseaduse muudatused

Planeerimisseaduse muudatusel puudub oluline sotsiaalne ja majanduslik mõju, mõju riigi julgeolekule ja välissuhetele, elu- ja looduskeskkonnale ning regionaalarengule. Muudatus avaldab teatud mõju riigiasutustele ja kohaliku omavalitsuse asutuste korraldusele.

1. mõju avaldav muudatus: riigi eriplaneeringu menetlusnormide muutmine

Sihtrühm: riigi eriplaneeringute koostamise korraldajad. PlanSi § 27 lõike 1 kohaselt korraldab riigi eriplaneeringu koostamist üldjuhul Regionaal- ja Põllumajandusministeerium, riigikaitse ja julgeoleku valdkonda puudutavates küsimustes selle valdkonna valitsusasutus (eelkõige Kaitseministeerium).

Kaasnev mõju: mõju riigiasutustele (riigi eriplaneeringu koostamise korraldajatele). Muudatustega täpsustakse õigusselguse ja üheselt arusaadavuse eesmärgil senist seadust (nt asukoha eelvaliku otsuse alusel riigi eriplaneeringu kehtestamise tingimusi), vähendatakse riigi eriplaneeringu koostamise korraldajate halduskoormust (lähteseisukohtade ja keskkonnamõju strateegilise hindamise programmi avaliku väljapaneku ja arutelu asendamine koostöö tegijatelt ja kaasatavatelt isikutelt ettepanekute küsimisega ning vastuvõtmise etapist loobumine) ning võimaldatakse menetlust paindlikumalt läbi viia (ennekõike avalike väljapanekute ja arutelude korraldamisel). Muudatuste tulemusel tekib vähene vajadus kas käimasolevaid või tulevasi planeerimismenetlusi uute menetlusnormidega kohandada. Muudatuste mõju on seega väike.

2. mõju avaldav muudatus: tuuleparki kavandava kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu regulatsiooni täpsustamine

Sihtrühm: tuuleparki kavandava kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu koostamise korraldajad. PlanSi § 95 lõike 6 kohaselt korraldab kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu koostamist kohaliku omavalitsuse üksus.

Kaasnev mõju: mõju kohaliku omavalitsuse asutuste korraldusele (kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu koostamise korraldajatele). Muudatus mõjutab vähesel määral planeerimismenetlusi, mille puhul soovitakse rakendada PlanSi § 95¹ kohast erandit ehk võimalust kehtestada tuuleparki kavandav kohaliku omavalitsuse eriplaneering asukoha eelvaliku otsuse alusel. Nendes menetlustes tuleb järgida kehtivat seadust täpsustavat sätet. Kuna muudatuse eesmärk on tagada kehtiva seaduse õigusselgus ja üheselt mõistetavus, aitab muudatus kaasa õiguspäraste planeeringulahenduste koostamisele kohaliku omavalitsuse üksustes. Seega on muudatuse mõju väike ja positiivne.

7. Seaduse rakendamisega seotud riigi ja kohaliku omavalitsuse tegevused, eeldatavad kulud ja tulud

Tuuleenergiast elektrienergia tootmise tasule vahemaksuperioodi kehtestamisega suureneb kohalike omavalitsuste üksuste tulu. Esmalt on mõjutatud KOVid, kelle territooriumil asuvate tuuleparkide omanikud või valdajad on eelnõu koostamise ajal kohustatud neile maksma kümme protsenti tuuleenergiast elektrienergia tootmise tasust ja tuuleelektrijaamad on ehitisregistri järgi püstitamisel. Kuna tuuleenergiast elektrienergia tootmise tasust 70% suuruse tasu maksmine on kavandatud jõustuma alates 1. juulist 2025 (lisaks kohalduvad üleminekuperioodid), siis võivad mõjutatud KOVid jõustumise ajaks erineda. Potentsiaalsed mõjutatud KOVid eelnõu koostamise aja seisuga on Põhja-Pärnumaa vald, Viru-Nigula vald ja Lüganuse vald.

Tabel 1. Tuuleenergiast elektrienergia tootmise tasu laekumine kvartalis KOVide kaupa

KOV	Laekumine kehtivast tasust (10%) eurodes	Laekumine vahemaksuperioodi tasust (70%) eurodes	Lisatulu eurodes
Põhja-Pärnumaa vald	12 100	84 698	72 599
Viru-Nigula vald	171	1 196	1 025
Lüganuse vald	4 700	32 897	28 197

Muudatustega kaasneb Keskkonnaametile lisakulu seoses tuuleenergiast elektrienergia tootmise tasu vahemaksuperioodiga seotud IT arendustega keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS. IT arendus maksab hinnanguliselt 15 000 kuni 20 000 eurot. Kulu kantakse Kliimaministeeriumi valitsemisala IT eelarvest KOTKASE arenduseks planeeritud vahenditest.

Arendus on võimalik valmis saada 2025. aasta I poolaasta jooksul, millega on jõustumisaja määramisel arvestatud.

8. Rakendusaktid

Seaduse muudatustega, täpsemalt alljärgneva KeTSi § 32 lõigete 8 ja 9 uue pakutud sõnastuse tõttu on vaja muuta keskkonnaministri 5. aprilli 2011. a määrust nr 22 „Keskkonnatasu deklaratsiooni vormid ja täitmise kord ning maavara kaevandamise mahu aruandele esitatavad nõuded, aruande vorm ja esitamise kord:

„8) Tuuleelektrijaama valdaja esitab keskkonnaotsuste infosüsteemi tuuleelektrijaama kohta andmed, mis võimaldavad tuvastada tasu maksmise kohustuse ja kindlaks teha tuuleelektrijaamale kohalduva tasumäära.

(9) Käesoleva paragrahvi lõike 8 alusel esitatavate andmete nimistu ning andmete esitamise korra ja tähtaja kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.“.

Kehtiv lõike 8 sõnastus on järgmine: „Tuuleelektrijaama valdaja esitab keskkonnaotsuste infosüsteemi niisuguse tuulepargi andmed, mille eest on kohustus tasuda tuuleenergiast elektrienergia tootmise tasu, viie päeva jooksul tuuleelektrijaama ehitamise alustamise teatise registreerimisest arvates.“

Sellest sättest lähtuvatele andmetele on osutatud eelviidatud määruses, mis reguleerib riigile tuuleenergia tootmise kohta andmete esitamist keskkonnatasu deklaratsioonil. Kuna lisanduvad andmed on seotud keskkonnatasu maksmisega, on ka nende esitamise nõuded mõistlik lisada eelviidatud määrusesse. Kavand on lisatud seletuskirjale.

9. Seaduse jõustumine

Seaduse § 2 punktid 1–6, 8 ja 10 on kavandatud jõustuma 2025. aasta 1. juulil, arvestades maksukorralduse seaduse § 4¹. Ülejäänud sätted jõustuvad üldkorras.

10. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu saadetakse kooskõlastamiseks eelnõude infosüsteemi (EIS) kaudu Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile, Rahandusministeeriumile, Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumile, Kaitseministeeriumile ning Eesti Linnade ja Valdade Liidule.

Eelnõu saadetakse arvamuse avaldamiseks Eesti Tuuleenergia Assotsiatsioonile, Eesti Taastuvenergia Kojale, Enefit Wind Purtse AS-ile, Tootsi Windpark OÜ-le, Tuulepealne Maa OÜ-le, Aidu Wind Park OÜ-le ning Eleon Green OÜ-le.